

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Examen Confessariorum Repetitum

Schoonaerts, Gregor

Coloniæ Agrippinæ

VD18 14542323-001

Tractatus. De virtute Religionis, ejusque actibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41226

TRACTATUS
DE
VIRTUTE RELIGIONIS,
EJUSQUE ACTIBUS.

CAPUT PRIMUM.

De natura Religionis, & Horis Canonicis.

Religio est, *Virtus moralis, exhibens Deo cultum devotum, quatenus est primum rerum omnium principium.*

Objectum ejus materiale est, *Cultus Deo debitus*, consistens in eo, quòd divinam excellentiam, supremumque ejus in omnes creaturas dominium actu aliquo, seu interno, seu externo, cum submissione profiteamur.

Objectum autem ejus formale est, *ipsa Dei excellentia*. Differt à virtute Theologica, quòd hæc tam pro materiali, quàm formali Deum immediatè habeat pro objecto, illa verò pro materiali habeat *cultum Deo extrinsecum*.

Actus Religionis alii externi, ut Sacrificium; alii interni, ut oratio mentalis.

1. Quid sunt Horæ Canonicæ?

R. *Sunt certa preces, que ex prescripto Ecclesiæ & decreto quotidie dicuntur, tum ad laudandum Deum, eique gratias agendum, tum ad implorandum ejus opem.*

2. Quinam ad Horas Canonicas obligentur?
3. 1. Certum esse, obligari uno è majoribus Ordinibus insignitos, non tamen, qui sunt initiati minoribus.
2. Religiosos, non Jesuitas, nondum in Sacris constitutos, item Moniales, dum Chorum profitentur, quia hæc est consuetudo laudabiliter introducta, obtinens vim legis.
3. Etiam ad Horas Canonicas obligantur Beneficiati in Sacris non constituti, quando habent beneficium ad sustentationem sufficiens, quia proventus Ecclesiastici dantur propter officium divinum.
4. Ad Horas Canonicas verisimiliter obligantur Beneficiati possidentes Beneficium quantumcunque tenue.

Ratio est, quia Conc. Lateranense generaliter dicit: *Beneficium datur propter Officium.* Proinde infortunio suo, vel etiam sibi impudent, quòd Beneficium acceptando, in talem sortem consenserint. Hoc interim ipsis potest esse consilio, ut Beneficium dimittant; si non possint, in patientia sua possideant animas suas, scientes, quòd onus recitandi Horas non solà sustentatione, sed vel maximè privilegiis, honoribus, quibus Beneficiati gaudent, compenset Ecclesia.

3. An Clericus degradatus, excommunicatus, aut alteri censuræ Ecclesiasticæ obnoxius eximatur ab Horis?
3. Neg. Dum commodè legere potest: nemo enim comodum sentit ex delicto. 4. Quæ-

4. Quænam Horarum omissio est mortale peccatum?

R. Hoc pendere à timorati iudicio, quæ pars sit notabilis. Cæterùm in praxi videtur, quòd omissio unius Horæ minoris, putà Tertiæ, sit grave peccatum; est enim pars notabilis, & integralis totius officii.

5. An Beneficiati, qui Horas legere negligunt, ad restitutionem teneantur?

R. Aff. Ita ut Beneficiorum suorum fructus *pro rata* omissionis Officii, & temporis non faciant suos, ita Pius V. in sua Constitutione, quæ incipit: *Ex proximo Lateranensi Concilio &c.*

6. An possint horæ legi tempore Sacri obligantis?

R. Aff. Quia si obligatus ad Horas sub Sacro obligante legeret Rosarium, vel preces omninò liberas, satisfaceret; ergò similiter. Nec refert, quòd obligatio ad Horas distinguatur ab obligatione ad Missam, quia in promptu est, quòd duplici obligationi sæpè satisfiat per unam actionem, ut si Dies Festus incidat in Diem Dominicum &c. Hoc tamen intelligi debet, dum aliunde nihil obstat, quale quid est, dum duæ sunt rationes formales distinctæ, propter quas diversimodè ad aliquam actionem tenemur; sic si alicui pro pœnitentia injungatur Psalmus: *Qui habitat in adiutorio Altissimi*, non satisfacit legendo Completorium, sed tenetur insuper extra Completorium psalmum illum persolvere, quia ratio formalis obligationis Officii Canonici est omninò di-

versa à ratione formali pœnitentiæ Sacramentalis.

7. An qui non potest persolvere totum Officium, teneatur ad partem?

R. Pro his, & similibus hanc observa regulam: quando obligatio legis est individua, & proxima legislatoris intentio, & substantia præcepti non reperitur in partiali legis observantia, tunc, si non possit impleri lex tota, non est obligatio ad partem illius. Sic jussus proficisci Romam, nec valens ultra Coloniam pergere, à tota obligatione eximitur. At verò dum obligatio legis est dividua, & in partiali observantia reperitur præcepti substantia, vel intentio legislatoris proxima, dicendum est à contrario. Sic qui non posset jejunare per quinque priores Quadragesimæ septimanas, posset tamen per hebdomadam sanctam, teneretur isto tempore jejunare. Ita similiter, qui non potest integrè legere nisi unam Horam, tenetur ad illam, licet aliàs non possit legere, quia obligatio Horarum est dividua, & proxima legislatoris intentio reperitur in qualibet parte integrali.

8. An quilibet pro suo libitu possit mutare Officium pro Officio?

R. Neg. Et sæpissimè grave peccatum est, ut si Officium mutetur in aliud notabiliter brevius.

9. quæ sunt causæ excusantes à lectione horarum?

R. In primis hæc peti possunt ex regulis generalibus, quæ ab observatione legis humanæ excusant.

sant. Deinde in particulari excusat *gravis infirmitas*, vel *periculum* in eam incidendi. *Dispensatio Pontificis. Defectus Breviarii*, nisi *Officium*, vel pars integralis teneatur *memoriâ*. *Necessitas prestandi Officia charitatis*, vel *talis occupatio*, que sine gravi scandalo *postponi nequit*.

CAPUT II.

De voto, ejus commutatione, & irritatione.

§. I. *De Voti natura, &c.*

Votum est, *Promissio deliberatè, ac spontaneè Deo facta de meliori bono possibili*. Quælibet particula definitionis benè attendatur.

Collige 1. *Materiam voti non posse esse aliquid illicitum*, utpote ad quod obligari non possumus. 2. *Opus præceptum cadere posse sub voto*, nam hoc opus Deo gratius est, quàm ejus oppositum; contra, opus indifferens non esse *materiam voti*, quia non est Deo gratius, quàm ejus oppositum. 3. *Votum de vitandis toto vitæ decursu omnibus peccatis venialibus collectivè sumptis etiam esse nullum*, quia est de re moraliter impossibili.

Votum aliud est absolutum, aliud conditionatum. Aliud expressum, aliud tacitum, seu virtuale.

Dividitur etiam in reale, personale, & mixtum. *Reale* dicitur, quod est de re, vel actione per alium exercenda. *Personale* est, quod fit de actione per ipsum voventem exercenda, ut votum

jejunii &c. *Mixtum*, quod est de actione utriusque generis, ut votum dandi eleemosynam, simul & ingrediendi Religionem.

Obligatio Voti ex suo genere gravis est, adeò ut prævaricatio ejus tantùm excusetur à mortali propter inadvertentiam, aut levitatem materiæ; ratio est, quia ex genere promissio obligat sub gravi, ergo & votum.

1. An valeat votum cum animo illud prævaricandi emissum?

R. Aff. Æquè, ac contractus animo defraudandi, seu contractum violandi initus, quia hæc duo stant simul, velle se obligare, & velle obligationem fraudare.

Irratio voti est, *ejus annihilatio facta per illum, à cujus voluntate voti valor dependet.*

2. Quinam possunt vota irritare, & quorum?

R. 1. Dum aliquis est sub alterius jure, & potestate dominativa, & quasi dominativa, tunc vota illius possunt irritari ab habente talem potestatem. 2. Idem est de votis, quæ possunt præjudicare decenti, ac liberæ administrationi familiæ. Hinc maritus potest irritare vota uxoris, quatenus sunt impeditiva officiorum conjugum &c. 3. Idem potest dominus respectu votorum sui mancipii, quatenus impediunt obsequia debita. 4. Idem potest superior respectu votorum subditi religiosi propter omnimodam ab eo dependentiam: excipitur tamen votum ingressus Religionis arctioris, à jure permitti.

3. An

3. An Superior possit propria vota irritare?
 R. Neg. Etiam si in simili materia suorum subditorum vota possit cassare, quia est Superior alterius, non sui.
4. An sit in potestate mariti irritare votum continentiae spontè, & propriâ authoritate ab uxore emissum?
 R. Neg. Quia maritus per hoc non patitur præjudicium: quamvis enim uxor post tale votum non possit petere debitum conjugale, tamen eo non obstante adhuc teneretur reddere, & per hoc satisfacit marito, quippe qui non habet jus, nisi ut petat.
5. An, & quomodo vota puberum, aut impuberum possint à parentibus, vel tutoribus irritari?
 R. Vota impuberum posse irritari constat Can. *Mulier* Causa 32. q. 2. & Can. *Puella*. Causa 20. q. 2. Illa ipsorum dependentia à jure sancita est, quia in ista ætate præsumuntur carere maturitate judicii, ita ut propterea parentes vel tutores possint contradicere.

Si tamen impubes ante annos pubertatis votum emisit, & jam pubes factus votum ratificet, non quidem ex errore, quo putabat se obligatum, sed absolutè, & ex certa scientia, tunc votum non potest ampliùs irritari, quia pubes, sicut ad vovendum, ita ad ratificandum, quod antea vovit, sui juris est.

Quod attinet ad votum puberum, illa eatenus subjacent patriæ potestati, quatenus impediunt regimen familiæ, vel aliquid paternæ

derogant potestati, ut sunt vota peregrinationis, item vota de re præstanda, cujus administratio non competit puberi, independenter ab iis, quibus subest.

Pro intelligentia terminorum jam à nobis in hac materia usurpatorum, minorennis in jure vocatur, qui nondum implevit annum ætatis 25. Pubes verò, qui absolvit annum 14, si sit masculus, vel duodecimum, si femella: ex quo à contrario patet, quis ex utroque sexu vocetur impubes.

Commutatio voti est, *alterius operis, in locum illius, quod vovimus, sub eadem obligatione subrogatio.* Hoc autem fit substituendo vel opus melius, vel Deo gratius, vel minus, vel æquale.

6. An vovens teneatur ad primum votum redire, quando commutatione factâ, & acceptatâ, opus subrogatum fit impossibile?
- R. Neg. Quia commutatio sustulit obligationem prioris voti.
7. Quid requiritur, ut votum commutetur in opus minus?
- R. Justa causa, & autoritas, quia est inchoata quædam in voto dispensatio, proindè non requiritur tanta causa ad commutandum, quàm ad dispensandum in voto.
8. Casu quo Pontifex commutet aliquod votum sibi reservatum, an possit illud rursus in aliud commutari per Episcopum, vel alium habentem autoritatem commutandi vota non reservata?
- R. Plausibiliter aff. Quia obligatio voti translata

lata est ad aliam materiam à reservatione liberam, & est veluti novum votum alterius rationis; quam ob causam poterit etiam in eo per Episcopum dispensari.

§. 2. *De Dispensatione.*

Dispensare in voto propriè est, *Obligationem voti vice, & nomine Dei relaxare*: proinde dispensatio in voto sine causa concessa, non tantum est illicita, sed etiam invalida; nam Deus non censetur consentire in relaxationem sui juris, seu obligationis voti erga se contractæ sine causa. Proinde

In voto dispensans consideret honorem Dei, utilitatem Ecclesiæ, vel voventis &c. Similes causæ requiruntur, & sufficiunt ad dispensandum, Quia verò sæpè non constat de causæ sufficientia, dispensationi prudenter miscetur commutatio loco voti, V. G. castitatis imponendo jejunium, eleemosynam &c. juxta voventis statum.

1. Quam facultatem dispensandi concedunt aucthores Confessariis Ordinum mendicantium?
2. Lessius lib. 2. c. 40. dub. 13. num. 108. Confessores, inquit, Ordinum mendicantium possunt ex privilegio Pontificis dispensare in omnibus votis, in quibus possunt Episcopi, (sc. jure ordinario) excepto voto peregrinationis ultra duas dietas, id est 40. milliaria Italica, ut patet ex Compendio privilegiorum FF. Minorum num. 115. quorum Privilegia cum reliquis Ordinibus mendicantium communicantur &c.

Ne

Ne quis tamen Religiosus inferior temerè, sine consensu Superiorum, dispensationibus se ingerat.

2. In quibus votis jure ordinario dispensant Episcopi?

℞. In omnibus, exceptis his quinque Pontifici reservatis, excepto voto castitatis perpetuæ, voto Religionis approbatæ, voto peregrinationis ad limina Apostolorum, ad S. Jacobum Compostellam, & ad terram Sanctam.

Collige 1. Quòd Episcopus possit dispensare in voto suscipiendi Ordines Sacros. 2. Quòd possit dispensare in votis castitatis ad 10. V. G. annos emissis. 3. Quòd Episcopus possit dispensare in voto facto sub disjunctione in materia reservata, vel non reservata, quamdiu res est integra, V. G. si quis sic voverit: Ibo Compostellam, vel eleemosynam erogabo 300. florenorum &c. quia tale votum non est in materia absolutè reservata.

3. An habens potestatem delegatam dispensandi in votis, habeat eandem in juramentis?

℞. Neg. Quia vota & juramenta sunt obligationis disparatæ.

C A P U T I I I.

De Juramento.

Quia homo homini sæpè lupus propter frigidum illud, teste S. Greg. verbum, *meum Estium*, & sæpè mentitur iniquitas sibi, juramentum

tum est inventum ad fidem faciendam, & definitur: *Invocatio Divini testimonii ad faciendam fidem, vel promissionem firmandam.*

Juramentum communiter dividitur in assertorium, & promissorium. *Assertorium* adhibetur ad firmanda presentia, vel præterita; *promissorium*, ad confirmanda futura.

Utrumque dividitur in *explicitum*, & *implicitum*. *Explicitum* est, quando Divinum nomen invocatur apertè, V.G. *testor Deum* &c. *implicitum* verò, dum Divinum testimonium invocatur tantùm latenter, V.G. jurando per creaturas, quatenus Deus in eis præsidet, & relucet, ut *juro per Cælum, per Evangelia* &c. Sed ut hoc sit juramentum, debet adesse intentio invocandi Divinum testimonium, quia si hæc intentio desit, non est juramentum, ut fit, dum quis dicit: *In conscientia, infide Sacerdotii, Deus ista sciat, videat* &c. licèt similes formæ sæpè sint scandalosæ.

Dividitur etiam juramentum in solemne, & non solemne. Solemne est, quod publicâ quâdam solemnitate profertur, V. G. per contactum Evangelii, vel coram Notario, & testibus: si hoc fiat coram iudice in processibus, dicitur *judiciale*; si coram Superiore sine respectu ad lites, *extrajudiciale*.

Juramentum non solemne, seu simplex est, quod caret solemnitatibus prædictis.

Juramentum etiam communiter dividitur in *contestatorium*, quod fit per nudam invocationem Divini testimonii, ut, *Deum testor.*

In

In *execratorium*, dum Deus invocatur simul ut testis, & vindex: ut *malè dispaream*, si &c.

In *comminatorium*, quo pœnam alicui minamur &c.

1. Qui sunt juramenti comites?

R. Verbis Innoc. III. Cap. *Et si Christus*, De *jurejurando*: *Ad juramentum non debet quemque spontanea voluntas inducere, sed necessitas trahere importuna, & tunc potest sine culpa jurare, dummodo illos tres comites habeat, de quibus Prophetam ait Jeremias 4. Et jurabunt, vivit Dominus in VERITATE, ET JUDICIO, ET JUSTITIA.*

Veritas requirit, ut jurans existimet, rem certò se habere, sicut jurat.

Judicium, ut juret cum discretione, id est, non præcipitanter, sed deliberatè, non leviter, sed ex causa rationabili, necessitate, aut pia utilitate.

Justitia, ut juramentum nulli noceat, sitque de re licita, & honesta.

2. Quale peccatum est juramentum de re illicita?

R. Est peccatum mortale, etiamsi juramentum sit de materia levi, quia Divinam auctoritatem adhibere, ad agendum contra legem, continet gravem irreverentiam erga Divinum nomen.

3. An juramentum fictè, id est, absque animo jurandi præstitum, sit peccatum mortale?

R. Aff. Tum intra, tum extra judicium; quia sic ludibrio exponitur Divinum nomen &c. Insuper considerari possunt damna obvenire

nata

nata tum privatis, tum rebus publicis. Meritò proinde Innoc. XI. damnavit hunc articulum ordine 25. *Cum causa licitum est jurare sine animo jurandi, sive res sit levis, sive gravis.*

4. An aurigæ, nautæ, similesve jurantes excusentur, titulo consuetudinis, à peccato?

ꝛ. Neg. Per se loquendo, non magis quàm excusat consuetudo furandi, &c. Unde consuetudo coram Deo magis aggravat, propter majorem inclinationem ad jurandum cum irreverentia, vel ejus periculo, & quidem sæpè gravi, quia tales non solent discutere veritatem sui dicti, vel honestatem materiæ. Talis autem consuetudo est mortaliter peccaminosa, mortaliterque peccant toties, quoties illo modo cum advertentia jurant.

Aliter dicendum, dum propter consuetudinem non advertunt se jurare, & consuetudo non est ampliùs ipsis voluntaria, putà, quia per contritionem, & pœnitentiam retractata, ipsisque jam efficaciter displicet, ita ut si interrogarentur, an vellent more pristino jurare, in conscientia negativè responderent.

R E M E D I A

Ad extirpandam pravam jurandi consuetudinem.

HÆc suppeditat Os aureum hom. 5. ad populum Antioch. his verbis: *Vis discere, quomodo ab hac impia consuetudine jurandi liberari possis?*

possis? Ego te quemdam docebo modum, quem si tenueris, superabis omnino. Cum videris te ipsum, vel quemquam servorum, vel filiorum, vel uxorum hoc malo captos, & sepius commonefactos, nec tamen correctos, jube incœnatos cubare &c.

Aliud medium dat hom. ad baptizandos: Ab omnibus id postula, hoc pete beneficium, ut te jurantem arguant, & confundant.

Quia hæc difficiliùs forsan practicari possent, divitibus consuetudinem jurandi habentibus Confessarius imponet per vices singulas, ut nummum porrigant pauperi: illi verò, si consuetudine jurandi implicitus sit, certas preces, in initio breviores, nè obruatur, vel tonsionem pectoris, actum doloris, &c. mox post juramentum emissum eliciendi &c. nec dubito, quin consuetudo abrumperetur.

5. Quibus modis cessat obligatio juramenti?

Re. Variis. 1. Per mutationem materiæ, ut si materia juramenti fiat illicita, vel impossibilis, aut impeditiva majoris boni; si tamen juramentum non sit præstitum in favorem alterius, nisi ille suo juri renuntiet. 2. Per dispensationem. 3. Per commutationem. 4. Per irritationem. 5. Per hoc, quòd conditio tacitè, vel expressè posita non impleatur.

Quoad dispensationem notate ex D. T. 2. 2. q. 89. a. 9. ad 1. non posse à quoquam dispensari in juramento, (idem est de voto) quasi verò detur facultas agendi contra juramentum, nam observantia juramenti est juris naturalis indispensable;

fabilis : hinc nemo potest efficere, ut liceat irreverentiam Deo irrogare, quod fit per transgressionem juramenti. Similiter nec dispensatio in voto tribuit facultatem agendi contra obligationem voti, propter immutabilitatem legis Divinæ, & naturalis, quæ infidelitatem in exercitioe promissi Deo facti prorsus inhibet. Fit ergò dispensatio juramenti per hoc, quòd superior auferat materiam juramenti. Hinc S. T. ibid. *Ad hoc se extendit dispensatio juramenti, ut id, quod sub juramento cadebat, sub juramento non cadat, quasi non existens debita materia juramenti.* Ex hoc collige, non posse dispensari, nisi in juramento promissorio, quia juramentum merè assertorium, cùm sit de præsentì, vel præterito, versatur circa materiam immutabilem, & materia juramenti promissorii, utpote de futuro, varietatibus subjacet.

De irritatione, commutatione &c. juramentorum ut de voto, pariformiter est discurrendum.

CASUS I.

Quid faciendum cum pœnitente, qui dicit, se aliquoties jurasse, & mala aliis imprecatum fuisse?

¶ Petendum, quid intelligat per *jurare*, nisi Confessarius cognoscat pœnitentem quoad hoc sufficienter instructum esse : vulgus enim per *jurare*, non tantùm intelligit Deum in testem invocare, sed sub *jurare* comprehendit etiam execrari, detestari, imprecari, & diris aliquem

devovere. 1. Ergo de imprecantibus agendum, & petendum 1. Num aliis verè, deliberatè, & præmeditatè illud malum voluerint? An fecerint ex gravi passione, vel in toto, vel in parte obnubilante rationem? &c. Si deliberatè, 2. Quot diversis personis, sive simul, sive successivè similia mala imprecati fuerint? Quia tot sunt diversa numero peccata. 3. Quibus imprecati sint? An parentibus? An suis liberis? An uxori? &c. 4. An aliis per illas imprecationes non fuerint scandalo? Quot, & quoties? 5. An eos, quibus mala imprecati sunt, ad gravem iram, & odium non irritaverint? &c. 6. Quàm diu odium ergà talem personam duraverit? 7. Inquirenda causa odii, & vel sic radix totius mali amputanda. Hinc inquirendum, an alter, cui ipse est offensus, dederit causam iræ, & offensionis? Si ita, hortandus est, ut exemplo Christi inimico sese spontè conciliet, ostendens, quàm heroinum charitatis actum Deo, & toti cælo gratissimum præster. Si autem causam non dederit alter, pœnitens necessariò inducendus ad veniam petendam, si sinè gravissimo suo incommodo possit, & ad parem amicitiam, cum altero ineundam, ad quod omninò tenetur.

Si deprehendat Confessarius, pœnitentem verè jurasse, attendendum: 1. An nulla ex tribus conditionibus defuerit? 2. An scienter planè falsum juraverit? An verò dubitans de veritate alicujus asseveranter tamquàm certum juraverit? 3. An illud juramentum non fuerit simul execra-

torium? Si ita, ultra malitiam sacrilegii continet etiam malitiam contra charitatem sui, vel aliorum. 4. An iuramentum falsum non cedat in damnum tertii? Tunc enim obligandus est ad restitutionem; si autem inveniantur laborare consuetudine vel jurandi, vel imprecandi, tum cum illis procedendum, ut postea de consuetudinariis docebimus.

CASUS II.

Cornelius Diaconus à Catholico Episcopo ad S. Presbyteratus ordinem promoveri non potest, nisi prævè abjuret quinque famosas Propositiones ex libro Jansenii decerptas; angitur, putatque hoc sibi illicitum, vel quia propositiones præfatas credit catholicas, vel quia negat eas in præfato libro contineri. Interim Cornelius subornatur à nonnullis, ut nimirum cum restrictione purè mentali, id est, exterius sinè interiori consensu abjuraret, atque ita ad Sacerdotium posset promoveri. Queritur 1. An peccavit mortaliter? 2. An perjurii reus fuerit?

R. Ad utrumque aff. Quia restrictiones illæ mendacia sunt, adeoque vera perjuria talia iuramenta: Hinc meritò damnavit Innocen. XI. hanc ordine 26. *Si quis vel solus, vel coram aliis, sive interrogatus, sive propriâ sponte, sive recreationis causâ, sive quocumque alio sine juret, se non fecisse aliquid, quod revera fecit, intelligendo intrâ se aliquid aliud, quod non fecit, vel aliam viam ab ea, in qua fecit, vel aliud quodvis additum verum, reverà non mentitur, nec est perjurus.*

Item damnavit hanc 27. *Causa justa utendi his*

ambibolus est, quoties id necessarium, aut utile est ad salutem corporis, honores, res familiares tuendas, vel ad alium quemquam virtutis actum, ita ut veritatis occultatio censeatur tunc expediens, & studiosa.

CAPUT IV.

De vitiis Religioni oppositis.§. I. *Quid irreligiositas, & quotuplex?*

IRreligiositas, quæ est vitium deficiens in cultu Deo debito, communiter definitur: *Contemptum, aut irreverentia Dei, rerumque sacrarum.*

Sub rebus sacris continentur loca sacra, V. G. templa, monasteria, &c. personæ, ut Sacerdotes, Ecclesiæ ministri, Religiosi, & Religiosæ. Item vasa sacra, Sacramenta, &c.

Irreligiositas varias habet species, nempe tentationem Dei, blasphemiam, sacrilegium, perjurium, voti violationem, & simoniam.

Tentatio Dei, sumpta, non pro incitatione ad malum, ut Christum tentavit Satanas in deserto, sed pro dicto, vel facto, quo experimentum de Divina aliqua perfectione capere volumus sine justa causa, & extra leges Dei ordinarias, gravissimum secundum se est peccatum.

Secunda species irreligiositatis est, *sacrilegium*, communiter descriptum: *Rei sacre violatio seu indigna tractatio.* Continet irreverentiam in Deum, quatenus violatur res, quæ cultui ipsius dicata est.

Sacrilegium aliud est ratione personæ violatæ, ut percussio Clerici, lapsus carnis personæ Deo per votum castitatis consecratæ.

Aliud ratione violati loci, ut spoliatio Templi. Aliud ratione rei violatæ, ut violatio Sacramentorum, Reliquiarum, Festorum, per opera servilia, Scripturæ Sacræ, detorquendo eam in sensus falsos, abutendo eâ in negotiis scurrilibus &c. cui Sacrilegio facilè cooperantur illi, qui lectionem Bibliorum sinè discretionè plebæ suadent, aut permittunt.

Tertia species blasphemia, quæ est *injuriôsa in Deum locutio, mediatè, vel immediatè facta.*

Dicitur *mediatè*, quia & blasphemia est injuriôsè loqui contra Sanctos, aliasve creaturas V. G. eorum reliquias &c. quatenus Deus in eis relucet specialiter, in sua sc. potentia.

Quarta species est perjurium. 5. Voti violatio, quarum malitia abundè colligi potest ex his, quæ dicta sunt de voto, & juramento.

6. Simonia, de qua

§. 2. Quid, & quotuplex Simonia?

Simonia à Simone mago nomen accepit, qui primus in nova lege hanc legitur commisisse, dum potestatem conferendi Spiritum S. comparare volebat, ut refertur Act. 8.

Communitè definitur: *Studiosa voluntas emendi, aut vendendi aliquid spirituale, aut spirituali annexum.*

Voluntas studiosa idem est, quod deliberata.

Nomine *emptionis*, aut *venditionis* intelligitur omnis contractus non gratuitus, siue hoc fiat per enuntiationem, siue per elocationem, siue per rigorosam emptionem, seu venditionem.

Rerum spiritualium tria sunt genera: Aliqua sunt spiritualia *secundum se*, ut Deus, Eucharistia, character Sacramentalis &c. Alia sunt spiritualia *causaliter*, ut Sacramenta, Sacramentalia, conciones: alia denique sunt *supernaturalia* tamquam effectus à potestate spirituali procedentes, ut dispensatio in votis, exorcisatio, consecratio Ecclesiarum, administratio Sacramentorum.

In definitione dicitur: *Vel spirituali annexum*, quia potest committi simonia per venditionem rei temporalis, si hæc ex spirituali sequatur, ut patet in emptione juris ad fructus Ecclesiasticos.

Simonia dividitur in realem, mentalem, & conventionalem.

Realis est, *Dum simoniaca pactio utrimque, id est, tam ex parte dantis, quam accipientis completa est, saltem inchoativè*, V. G. dum facta est conventio de resignando beneficio sub certa pecuniæ summa.

Simonia mentalis est, *Dum res spiritualis datur animo alterum ad aliquid rependendum, vel è contrario aliquid datur animo alterum obligandi, ad rem spiritualem rependendam, quamvis interim nulla fiat pactio.*

Simonia conventionalis est, *Conventio simoniaca exterius facta, & dicitur purè talis, dum nulla*

Nulla est facta traditio, aliàs miscetur aliquid de reali, & vocatur, *conventionalis mixta*.

Ad conventionalem mixtam revocari solet simonia confidentiæ, in eo consistens, *Quòd aliquis conferens, vel resignans beneficium obliget alterum, ut sibi, vel alteri V. G. suo nepoti postea resignet, fructusque, vel pensionem præstet.*

1. Quid nomine pretii intelligitur in definitione
 2. Omne munus pecunia æstimabile, quod solet trifariam dividi, in munus à manu, lingua, & obsequio.

Munus à manu, est V. G. pecunia, gemma, catena aurea &c.

Munus à lingua, est laus, adulatio, blanditiæ, manicæ fricatio, quam aliqui humanitatis elogio excusant, vituperium inimici in gratiam amici, patrociniū advocati.

Munus ab obsequio est V. G. obsequium famuli &c.

Sequitur, quòd sit simonia pacisci de dando, vel acceptando beneficio in remunerationem patrociniū advocandi, vel præstandi obsequiū in famulatu.

2. An numquam liceat rem temporalem spiritali annexam vendere?

1. Res temporalis spiritali *consequenter* annexa, hoc est, à spiritali dependens, & immediatè ex re spiritali proveniens, non potest vendi pretio temporali, ut est V. G. jus ad fructus ex beneficio percipiendos, quia non potest intelligi, quomodo illud jus vendere-

tur, nisi simul vendatur & illud, ex quo illud jus immediatè profluit. Pari ratione vendere non licet laborem, qui sacrae functioni *intrinsecus* est, ut est necessarius labor ad administranda Sacramenta &c. at si labor actioni sacrae extrinsecus sit, ut V. G. iter unius diei, pluriumvè ad habendam concionem in aliquo loco dissito &c. is labor, uti pretio temporali aestimari potest, ita etiam vendi.

R. 2. Si res temporalis annectatur spirituali *antecedenter*, id est, quòd temporale naturâ sit prius spirituali, & independens ab illa, ut sunt Vasa Sacra, jus patronatûs laici &c. seclusâ prohibitione Ecclesiæ, illa possunt licitè vendi, modò ipsarum pretium non augeatur propter connectionem cum re spirituali: materiam præsentem, & ea omnia, quæ hanc concernunt, per casus oculos vestris objiciemus.

C A S U S III.

Cajus à Semphronio habente patronatum laicum, vel Ecclesiasticum præten dit beneficium: additque unam ex his, vel omnes clausulas: Nec volo, nec possum quidquam promittere, si tamen placeret istud beneficium omninò gratis mihi conferre, non ero ingratus: non patiar ab amicis me vinci benevolentia: faciam, quod viri honesti in simili casu facere consueverunt, esto securus, &c. Queritur, an simoniacè conferatur, & præten datur beneficium?

R. 1. Facilè convinci simoniæ collatorem, si collator, quod assolet, pecuniæ cupidus circa qualitatem personæ inquirat, an dives sit, ut possit,

fit, an liberalis, ut velit largè remunerari, parum sollicitus, si à doctrina, & moribus comendabilis.

¶ 2. Et ipse postulans videtur simoniacus: ut quid enim illæ promissiones, ut quid protestatio honesti viri, commendatio gratitudinis? &c. Vel cæcus viderit, ibi animum esse alliciendi ad collationem beneficii per munera, si non in re, saltem in spe, quod clarissimè convincitur, si postulans, vel alter ipsius nomine ponat vadem, alliget se tempori &c.

CASUS IV.

Petrus habet equum elegantem, quem novit futurum gratum Paulo, vel gemmam uxori Pauli non displicentem; equum illum, vel gemmam offert collatoribus beneficii Paulo, vel uxori, postea Paulus beneficium confert Petro: an simoniacè datus equus, & collatum beneficium?

¶ Si principaliter intenderit Petrus equum dare &c. ob beneficium, & Paulus beneficium ob equum &c. uterque est simoniacus, eoque gravius est peccatum, quò res temporalis est vilior; quia eò injuriosius tractatur res sacra super omne pretium posita.

Quia verò contingit, quòd dans munus planè dives sit, & liberalis, & soleat similia donare, imò & majora sinè affectu retributionis, & similiter, cui datur, sit dives, nec facilè ob aliquod munus pervertatur &c. contingere potest, ut nec dans munus, nec conferens beneficium sint simoniaci. Attendite, quid de simili casu dicat Alexander III. cap. *Etsi*. De simonia, ad Strigoniensem

Archiepiscopum: In hoc itaque quod presbyter Cardinalis Apostolicae Sedis Legatus pro electione tua, ut pallium tibi traderet, ad partes illas accessit, & frater tuus, praesciens necessitatem, ei equum, te ignorante, transmisit. . . . Te nullo modo timere oportet, cum in accipiendis, vel dandis muneribus tria sint attendenda, persona scilicet dantis, vel accipientis qualitas, quantitas muneris, & donationis tempus. Qualitas personarum, ut à quo, & cui, videlicet vel à paupere diviti, vel è converso, sive à divite locupleti datum fuerit. Aestimatio muneris, & donationis tempus, si magni, vel minoris pretii res data existat, & an instanti necessitate, seu alio tempore res conferatur: si ergo praedictorum Cardinalis, & fratris tui personam, & qualitatem pensamus, non fuit magnum ab eodem fratre tuo Cardinali unum equum transmitti, quem & ioculatori non potenti vir tantus, & tam abundans fortè donaret. Verùm si temporis necessitatem perpendimus, non alià intentione constat factum fuisse, quàm ut Cardinali subveniretur per mare venienti. Quod autem scriptum est, beatus qui excutit manus suas ab omni munere, de illis donis dictum est, quae accipientis animum allicere, vel pervertere solent: quoniam si illa persona etiam electi offerat Ordinatori, vel Consecratori suo electuarium vel de vino, sive de aliis huiusmodi, quae modici pretii fuerint, & quae voluntatem recipientis movere non debeant, non tamen Ecclesia Romana interpretari consuevit, accipientem in his delinquere, vel donantem.

CASUS V.

Petrus, & Paulus litigant de beneficio, vel simul concurrunt pretendendo idem: Petrus dat Paulo mille V. G. ut desistat à lite, ut cesset à sollicitatione &c. Queritur, an simoniacè?

*R. Regulariter aff. Quando fit privatâ partium conventionione, quia sæpè contingit, Paulum habere verum jus, quod emit Petrus dando mille: Paulus æquè sæpè est capax, quàm Petrus: Hinc cum sub Alexandro III. cap. de transactionibus quæstio proposita esset, an etiam de Ecclesiastico beneficio in litigium deducto posset fieri translatio, tale responsum damus, aiebat Pontifex: *Quòd transigi super re sacra, & litigiosa non possit; res etenim sacra ut possideantur, aliquo dato, vel retento, vel promisso, speciem credimus habere simoniæ.**

In resolutione posui: Quando fit privatâ partium conventionione, quia de Episcopi, vel Pontificis consensu licet se liberare à vexa, quod clarè docet S. Carolus Bor. in Conciliis Mediolanensibus tit. de simonia, ubi resolvit: Nemini licere, ad redimendam vexationem, pecuniam dare, quidquamve pacisci, nisi Episcopi consensus accesserit, cujus partes erunt prospicere diligenter, an subsit aliqua fraus: ubi verò rem fraude carere, & jure permissam cognoverit, non denegare ei, qui petierit facultatem, se à vexatione liberandi. Ex his

Collige, quòd non sint simoniacæ emptiones, ut vulgò dicuntur, Canonicatum trajectensium V. G. quia Catholici Sacerdotes de Pontificis
con-

consensu non volunt illos emere, sed ab iniqua hæreticorum vexatione Ecclesiam liberare; nam nisi summa pecuniaria daretur à Catholicis, intruderentur hæretici.

CASUS VI.

Joannes cum Antonio permutat beneficium, V. G. Canonicatum cum cura parochie &c. datâ aliquâ summâ; item Jacobus resignat Andrea Canonicatum servatâ pensione, id est, jure ad certam partem fructuum annuè, vel in ejus redemptionem datâ aliquâ summâ notabili &c. titulus utrimque accedit, majus commune bonum, major Ecclesie utilitas &c. Queritur, an simoniacè?

R. Si similia fiant absolutè, & privatâ contrahentium autoritate, simoniaca sunt, ut constat ex Cap. *quasitum*, de rerum permutatione. Et Cap. ult. de pactis, ubi manifestè omnes conventiones propriâ autoritate factæ dicuntur simoniacæ.

Dixi: *Si absolutè, & privatâ autoritate &c.* quia si inter se quidem contrahant, dependenter tamen à Superiorum consensu, ita ut contractus ex intentione contrahentium valorem non sit obtenturus, nisi superior consentiat, simonia non est, sed tantùm præparatio ad faciendam permutationem, resignationem &c.

Advertendum tamen 1. quòd titulus permutandi, resignandi &c. debeat esse justus, & sincerus, non fictus, nec resignatio fieri possit cum clausula restringente ad hanc, vel illam personam, privatâ autoritate, nec pensio, vel summa
alia

alia exigatur, aut statuatur vi beneficii, sed alio titulo V. G. vi compensationis, majoris laboris in administratione unius beneficii, quàm in administratione alterius.

Advertendum 2. quòd hìc sub specie pietatis, utilitatis Ecclesiasticæ &c. sæpè interludat affectus avaritiæ, inhiantis lucro potiùs, & pingui præbendæ, quàm animarum saluti. Patet id: quot sunt enim, qui laboriosius, sed minùs utile assument beneficium, relicto commodiori, & pinguiori, ut Ecclesiæ subveniant?

CASUS VII.

Petrus Canonicus resolvit hodie non frequentare chorum: Paulus presbyter non legere sacrum: Petrus audit interim duplicari hodie distributionem: Paulus occasione anniversarii &c. accipit intentionem mediæ imperialis. Petrus ad chorum, Paulus ad sacrum properant. Queritur, an simoniacè?

R. Aff. Si sint motiva principaliter impellentia, prout ordinariè fit in simili rerum statu, quia censentur pluris facere rem temporalem, quàm spiritualem. Potest tamen fieri, ut simoniaci non sint, V. G. si occasione illius mutant affectum, ut, qui antè in Divino cultu negligentes, jam torporem excutiant, primariò inducti ad frequentandum chorum, Sacrum celebrandum ob Dei cultum, secundariò permoti occasione pinguis stipendii.

CASUS VIII.

Titius Confessarius exponit se publicè confessionibus audiendis, considerans lucra obvenientia, poten-

riorum piscatur amicitiam, favores Sc. pauperes, & rusticos declinat, & pœnitentiis adactos à se quasi repellit, divitibus blandus est, obsequia offert, per se, vel suos sollicitat; estne simoniacus?

R. Aff. Si lucrum istud, æstimationem, aut favorem ex administratione Sacramenti principaliter intendat; convincitur autem principaliter intendere, si ex nulla alia rationabili causa pauperes refugiat, quàm titulo paupertatis, sortidium &c. vel quia fortè arcerentur à Confessionali ditiores. Intentio etiam claret ex diverso modo tractandi divitem, & pauperem, nempe pauperibus austerè, divitibus subblandè nimis, & benignè loquendo.

Si pauperes declinet, quia putat gravioribus peccatis, & ignorantibus involutos, quàm divites, potest peccare 1. Iudicio temerario. 2. Exceptione personarum, utpote qui divitibus, multò sæpè plus reis assistit, pauperes negligendo: unde patet parva caritas, magna cupiditas.

Si subterfugiat, quia ignoti sunt, mentitur iniquitas sibi, non enim sic ignotum divitem tractaret.

Conformiter resolve, quid judicandum de Parochis, Confessariis &c. diligentissimè divites, negligentissimè pauperes infirmos visitantibus, ex quorum agendi modo facilè colligitur, non animas, sed pecunias curari.

C A S U S IX.

Capitulum est celebrandum: Unus dicit Paulo: Elige me Abbatem Sc. eligam te Proviforem Sc.

vel

vel emittuntur emissarii presente Paulo, dicentes:
Si Petrus sit Abbas, Paulus erit Provisor, &c. Quaeritur, an simoniacè?

ix. Aff. Si fiant, ut ordinariè fiunt: quare enim similes propositiones, nisi ut inducant, & inducantur? Ut inducant Paulum ad eligendum Petrum, & per modum compensationis suffragii dati eligatur Paulus &c. Unde licèt non sit hïc emptio, vel venditio rei Spiritualis pro temporali, est tamen emptio, & venditio rei Spiritualis pro Spiritualis, quod est vetitum: *Gratis enim accepistis, gratis date.*

Adde, quòd per similia sæpè misceantur fraudes, violetur caritas, & Provinciæ integræ, Ordines, & Capitula turbentur.

Ex resolutione Casuum sequuntur hæ sex, & certæ quidem

Regulæ, ex quibus dignosci possit, an simonia committatur in collatione Beneficiorum.

1. **I**ndubitatum est, eum committere simoniam, qui pretium dat, vel accipit pro beneficiorum collatione, resignatione, electione, confirmatione, &c.

2. Qui fundum, cui annexum est jus patronatus Laici, pretio altiori vendit, vel emit, præcisè quia jus illud annexum habet.

3. Qui amico collatoris, electoris, aut præsentatoris pretium, vel aliud munus dat, vel pro-

promittit, ut ab eo commendetur, & operâ illius beneficium acquirat.

4. Qui, pretio accepto, cedit juri dubio, quod habet ad beneficium, ut si duo litigent.

5. Si Joannes V. G. resignet Beneficium Paulo fratri Catharinæ, ut ipsam recipiat uxorem.

6. Pecunia &c. data pro collatione Beneficii à parentibus, vel aliis in favorem beneficiati, ipso, conscio facit, ut simoniaci sint & donatores, & Beneficiatus.

CAPUT ULTIMUM.

De reliquis irreligiositatis speciebus.

§. I. *De superstitione, & idololatria.*

Superstitio, quæ aliter falsa religio dicitur, est, *Vitium Religioni oppositum, præscribens cultum divinum ei, cui non competit; vel ipsi Deo aliter, quàm competit.*

Dum *Cultus Deo debitus transfertur ad aliura*, dicitur superstitione falsi numinis, seu idololatria.

Dum *indebitus, & illegitimus Deo vero offertur*, vocatur superstitione cultus incongrui: ut si quis verum Deum jam sacrificiis, & cæremoniis Judaicis colat.

Idololatria est, *Superstitio falsi numinis, quæ divina reverentia exhibetur creature.*

Divinatio est, *Indebita rerum occultarum, quæ humanitùs sciri non possunt, inquisitio, vel enuntiatio, recurrendo sc. ad auxilium demonis.*

Alia fit per expressam dæmonis invocationem, seu solemnem, alia per privatam.

Solemnis est, quando ab ipso comparente ad instar Principis cum Satellitio &c. aliquid postulatur: Privata est, quando à demone quidem expressè petit, sed refugit aspectum illum terribilem, adeoque per magum, aut demoni sub privati alicujus figuræ libellum supplicem offert. Varia sortitur nomina, prout diversimodè consulitur dæmon.

Alia fit per invocationem dæmonis implicitam, Dum sc. utimur mediis, quæ nec à natura, nec à Deo vim habent rerum occultarum cognitionem ingerendi: tunc enim cum non expectetur cognitio virtute naturali mediorum, nec à Deo, necessario expectari debet à diabolo, qui vanis, & curiosis hominum indagacionibus seseingere, & res occultas per similia media subindè aperire solet. Hinc

Collige 1. Graviter sæpè peccare, qui occasione somniorum sibi imaginantur, *hodie obveniet mihi infortunium, hodie litigabo &c.*

2. Qui ex aranea visa in veste, vel pariete, manè colligunt pecuniam accipiendam, vesperè infortunium obventurum.

Divinatio per tacitam dæmonis invocationem varia habet nomina secundùm diversitatem mediorum, quæ adhibentur. Præcipua divinationis species inter cæteras est *sortilegium*, seu divinatio per sortes, quando aliquid ex actione hominis conjicitur.

Sortes sunt triplices; divinatoriæ, divisoriæ, & consultoriæ.

Divinatoria sunt, quibus ex certo motu rei non

connexa certum elicitur iudicium facti, aut alicuius futuri, ut fit V. G. per pelvim, plumbum liquidum aquæ infusum.

Consultoria sunt, quibus consilium Divinum exposcitur ad sciendum, quid in re obscura agendum. Tales Dei tentationem continent, & non nisi propter instinctum Divinum, aut necessitatem in re summè ardua, deficiente humano consilio, cum summa reverentia, & in Deum fiducia permitti queunt.

Divisoria sunt, quibus decernitur, quibus retribuenda sit: tales licitæ per se sunt, V. G. jactus aleæ, dum ex duobus reis tantum alteruter est occidendus, dum de re indivisibili æqualis utrimque habetur probabilitas.

§. 2. De vana observantia.

Vana observantia strictiùs sumpta est, *Superstitio, secundum quam actiones nostras dirigimus, effectum aliquem per media inutilia, que vim non habent illum producendi, expectando. V. G. si invulnerabilitatem expectem, gestando quædam verba scripta, & eadem legendo: si quis mali ominis loco accipiat, quòd felem, aut canem primò habeat obvium, & ideo pedem referat.*

Quæres, an Joseph in carcere prædicens pincernæ libertatem, pistori patibulum, &c. an Geodeon Judicum 7. utens somnio, tamquam signo, quòd Madianitas profligaret, usi fuerint vanâ observantiâ?

ꝛ. Neg. Quia similia divinitus inspirata sunt,

ac proinde non peccavit servus Abrahæ Gen. 24. observans ex dando sibi potu, & camelis, Rebeccam maritandam esse Isaaco.

Observantia vana varia habet nomina: vocatur *ars Notoria*, si aliqua scientia subitò, & absque labore expectetur per media nullo modo connexa, per inspectiones figurarum, per enuntiationem certorum verborum &c.

Si expectetur conservatio sanitatis, invulnerabilitas, curatio vulnerum, aut morborum, dicitur *observantia sanitatum*.

Si aliquid prosperi, vel adversi ex eventu fortuito expectetur, & inde actiones nostras moderemur, dicitur *observantia futurorum evenuum*, ut si quis caveat assidere mensæ, in qua sunt duodecim, ne sit decimus tertius, putans ex illo numero unum moriturum &c.

§. 3. De Magia, & veneficio.

Magia generatim nil aliud est, quàm *ratio operandi mira, & insolita*. Alia est naturalis, quæ absque demonis adminiculo operatur *mira*, estque per se licita, licet sit periculosa: alia *superstitiosa*, quæ demonis ope *mira* quedam per certa *signa operatur*.

Si *mira* operetur tantum ad ostentationem, vel proprium commodum, aut alienum, vel ad delectationem &c. dicitur simpliciter *magia*, V.G. si spectatores suos faciat saltantes magus, si ex longinquis regionibus, persoluto ibi pretio, subitò accersat vinum &c. Si fiat ad alteri nocendum, dicitur *maleficium*, seu *veneficium*.

Est peccatum ex genere suo mortale, utpote continens vel explicitam, vel implicitam dæmonis invocationem, conjungiturque sæpè cum aliis peccatis gravissimis, V. G. idololatria, blasphemia in Deum, vel Sanctos, Dei ejuratione, abusu rerum sacrarum, præsertim Eucharistiæ, nefariis cum ipso dæmone libidinibus, proximi damnificationibus, de quibus sigillatim interrogandus est à Confessario magus, & veneficus.

Observandum, ut benè advertit in libris de Civ. Dei S. P. Aug. quòd similia sæpè non fiant in magis, sed dæmon afficiat 1. eorum imaginationem, ac si reverà ita esse translocati, aut mutati sibi videantur, per aliud aliunde corpus adductum.

2. Fascinando oculos videntium, ut putent se videre felem V. G. ubi vident sagam.

3. Circumponendo corpus aliquod aërium, quod eodem modo afficiat nos, ac si adesset talis V. G. persona, tale brutum &c.

1. An liceat amovere signa magica?

Observandum, quòd, licèt dæmon sit juratus hominum hostis, & circumeat leonis instar, quærens, quem devoret, Deus tamen non det ipsi immediatè potestatem agendi in nos, saltem ordinariè, sed per homines confratres nostros, ne, dum ipse potentior adversarius vires suas in nos exercet, nimiùm foret nobis formidabilis, adeoque multi pusillanimes ad ipsum recurrerent, vel se submittendo, vel postulando immunitatem: hinc & per res natu-

tu-

urales nocet, V. G. aciculas, crines, stramina &c. quibus semotis juxta Dei ordinationem permissivam nec vult, nec sæpè nocere potest: dat autem hæc signa Dei simia, ferè eodem modo, quo Christus Sacramenta suis, ut scilicet ad positionem similium mirabilia operentur. Ubi illa ponunt, homagium præstandum est per cultum aliquem designatum, quem nisi ponant, verberibus &c. luunt prævaricationem. His dictis

1. Aff. Tum in odium, & contemptum dæmonis, magicæque superstitionis, tum etiam ut ille dæmonis effectus impediatur, modò id fiat citrà maleficium, & effectus ille à dæmone non expectetur, quia hoc est merè resistere dæmoni, qui absque signis nocere non solet, aut potest.

2. An liceat à malefico petere dissolutionem maleficii?

1. Neg. Si petatur, ut maleficium malefico solvat, quia induceretur ad peccandum. Nec licet etiam, dum non nisi per maleficium solvere potest, licet tamen petere, quando sinè malefico solvere potest, licèt sciam, quòd non sinè malefico faciet, quia cùm justam causam habeam, nempè depellendi à me mala &c. quibus affligor, permissivè me habeo respectu maleficii, & malitiæ ejus.

CASUS X.

Quid aget Confessarius, dum habet, divinatores, magos, maleficos sibi confitentes?

150 TRACTATUS DE VIRTUTE RELIGIONIS.

R. Inquirat 1. An habuerint implicitum, an verò explicitum, & expressum cum dæmone pactum? 2. De variis superstitionibus, quas commiserunt, & quoties. 3. An non fuerint apostatæ, hæretici, vel idololatræ? Magi enim, malefici, & divinatores, præsertim expressum cum dæmone pactum habentes, sæpè abnegant Christum, & Deum, dæmonique tanquam Deo, vel sancto adhærent, renuntiantque consequenter Sacramentis, præcipuè Eucharistiæ. 4. Quoties Deum, & Sanctos blasphemaverint, & an non commiserint sacrilegium, abutendo Eucharistiâ, vel aliis rebus sacris, & quoties? 5. An non commiserint peccata luxuriæ cum dæmone incubo, vel succubo, & quoties? 6. An non fecerint aliqua damna proximo, & quale, quibus personis, & quoties? Quia si occiderint clericos, incurrunt casum excommunicationis Pontifici reservatum. Et quoniam tales infinitis peccatis sunt obnoxii, vix omnia Confessarius petere potest: unde ad illa scrupulosè hære non debet, sed magis sollicitus esse, ad illos ad veram detestationem illorum gravissimorum scelerum adducendos &c. Insuper iuterrogentur, an alios docuerint maleficia, & quot? Quia absolvi non possunt, nisi illos convertant; si verò illi nolint converti, debet referre ad superiores, & accusare.

Ut autem Confessarius meliùs possit remedia præscribere, per quæ possint vincere illa peccata, petat à pœnitente, cur tali superstitioni &c.

se addixerit? V. G. an ratione vehementis passionis, an ratione tristitiæ, vindictæ, avaritiæ, aut ad nomen sanctitatis obtinendum &c. Et tunc remedia proportionata præscribere potest. Ante absolutionem tamen Confessarius ab eo exigat, ut renuntiet diabolo, & abjuret omne pactum, & commercium, quod cum illo habuit, & quòd scriptum chyrographum, si quod à dæmone habeat, igni injiciat, vel Confessario potiùs tradat igne comburendum.

Si habeant magi &c. aliquos libros, vel instrumenta magica, similiter ea comburant &c. vel si alicubi posuerint aliqua signa ad nocendum aliis, statim illa auferant, si sine novo maleficio id facere possint, quibus acriter propositis, & executioni mandatis (si nihil obstet) Confessarius absolvere potest; suadendum autem esset similibus, ut saltem pro aliquo tempore non essent soli, sed, quantum possibile est, diu noctuque cum aliquo viro pio, nè dæmon illos iterum seducat. Inculcandum itidem, ut sæpiùs redeant ad confessionem, devotè quotidie Sacro assistant, iteratò repetant actus fidei, & sese in omnibus Divinæ authoritati submittant &c.

